

Edyta Rutkowska-Tomaszewska, *Ochrona prawna klienta na rynku usług bankowych*. Seria: Monografie LEX, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa 2013, ss. 911

Przedmiotem monografii jest analiza szeroko rozumianej i wieloaspektowej ochrony klienta na rynku usług bankowych. Autorka koncentruje się przede wszystkim na osobie konsumenta, który – jako nieprofesjonalny uczestnik rynku – podlega szczególnej ochronie w ramach prawa konsumenckiego. Celem rozprawy jest analiza całości regulacji dotyczących tematyki przewodniej, jak również ich „typizacja, ocena jakości legislacji w tym zakresie, kompletności systemu ochrony, jej zakresu przedmiotowego i jej skuteczności w praktyce stosowania prawa”¹. Temu ogólnemu celowi towarzyszy szereg zagadnień szczegółowych, pośród których można wskazać rozważania, czy szczególną ochroną powinien być objęty jedynie konsument, czy też, szerzej, nieprofesjonalny uczestnik rynku, jaki standard klienta należy przyjąć oraz czy i jakie ewentualne wymagania należy mu postawić; czy rynek usług bankowych wymaga odrębnych (od powszechnych) zasad ochrony klienta.

W publikacji kompleksowo omówione zostały wszelkie mechanizmy ochronne, jakie przyznawane są klientowi przez regulację prawa bankowego, prawa ubezpieczeń, prawa rynku kapitałowego. Autorka analizuje również akty prawne stosowanie nie tylko w obrocie bankowym, ale także w obrocie powszechnym, jak np. prawo umów konsumenckich, czy też ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Dodatkowo przedmiotem rozważań są również akty prawne zawierające normy regulujące aspekty proceduralne; w szczególności chodzi tu o procedurę cywilną i administracyjną w zakresie dochodzenia roszczeń wynikających z bankowych stosunków obligacyjnych. Autorka podejmuje również tematykę sądowych i pozasądowych metod rozstrzygania sporów i bada, w jakim stopniu klienci czy też konsumenci korzystają z takich metod. Analizowane są również rodzaje spraw poddawane pod rozstrzygnięcie. W monografii zawarto też rozważania dotyczące instytucji i mechanizmów, jakimi one dysponują w celu ochrony klienta.

Publikacja podzielona jest na dziesięć rozdziałów, zawiera także wstęp oraz konkluzje. W pierwszym, wprowadzającym rozdziale – *Bank na rynku usług finansowych* – autorka zarysowuje podstawy do swojej analizy, opisując rolę banku na rynku usług finansowych.

Rozdziały drugi, trzeci i czwarty poświęcone są aspektom związanym z bankowymi stosunkami umownymi. W rozdziale drugim – *Specyfika bankowych stosunków umownych* – autorka przybliży typy umów stosowane w działalności bankowej oraz podejmuje zagadnienie swobody umów w tym zakresie. Rozdział trzeci – *Bankowe wzorce umowne* – poświęcony jest roli wzorców umownych w obrocie bankowym. Autorka podejmuje tematykę kontroli wzorców umownych i zwraca uwagę przede wszystkim na problematykę niedozwolonych klauzul umownych w obrocie konsumenckim. W rozdziale czwartym, poświęconym mechanizmom ochrony prawnej w regulacji umów bankowych, analizowane są narzędzia ochronne w regulacjach umów rachunku bankowego, bankowych umowach kredytowych oraz umów o bankowe usługi płatnicze.

¹ Edyta Rutkowska-Tomaszewska, *Ochrona prawna klienta na rynku usług bankowych*, Warszawa 2013, s. 37.

Rozważania w rozdziale piątym dotyczą obowiązków informacyjnych banków wobec klientów i sankcji za ich niedopełnienie. Autorka szczegółowo analizuje zakres obowiązków informacyjnych nałożonych na przedsiębiorców w poszczególnych ustawach, takich jak prawo bankowe, czy też ustawa o kredycie konsumenckim. Kompleksowo opisane są również sankcje za niewykonanie rzeczonych obowiązków, które mają charakter cywilnoprawny, administracyjnoprawny oraz karny.

Rozdział szósty poświęcony jest ochronie środków gromadzonych na rachunkach bankowych. W kolejnym rozdziale autorka analizuje szczególne obowiązki i uprawnienie banków w kontekście ochrony klienta. Koncentruje się m.in. na badaniu obowiązku zachowania tajemnicy bankowej, obowiązku przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy, jak również na ocenie pozycji dłużnika wobec przywilejów egzekucyjnych banku.

W rozdziale ósmym autorka omawia szczególne uprawnienia konsumentów w obrocie bankowym, jak np. prawo do przedterminowej spłaty kredytu oraz roszczenia przysługujące konsumentom z tytułu stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych.

Rozdział dziewiąty dotyczy aspektów instytucjonalnych i podjęta jest w nim tematyka zadań Komisji Nadzoru Finansowego w kontekście sytuacji prawnej klienta na rynku usług bankowych. Ostatni rozdział dotyczy dochodzenia roszczeń z bankowych stosunków obligacyjnych. Omawiane są zarówno postępowania cywilne – indywidualne oraz grupowe – jak i alternatywne sposoby rozwiązywania sporów.

Publikacja stanowi interdyscyplinarną i kompleksową analizę, niepodjęmowaną dotychczas w polskim piśmiennictwie. Rozważania na temat ochrony klienta z perspektywy różnych dziedzin prawa przy wykorzystaniu również metody ekonomicznej analizy prawa czynią monografię atrakcyjną zarówno dla praktyków, jak i przedstawicieli nauki.

Anna Laszczyk

Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Łódzki
anialaszczyk@gmail.com